

Nauczyciel konstruktywista w polskiej szkole

Do niedawna byłam entuzjastką oceniania kształtującego, ale od pewnego czasu włączam do swojej pracy także elementy konstruktywizmu. Śmiało stawiam też tezę, że polska edukacja wymaga stawiania problemów przed młodymi ludźmi, aby rozwiązując konflikty, eksplorując wiedzę, odnosili sukcesy w dalszym życiu.

Konstruktywizm to pewna tendencja poznawcza polegająca na wytwarzaniu wiedzy w procesie aktywnego działania. To uczący się konstruuje swoją wiedzę w oparciu o zdobyte doświadczenia i materiały, które dostarcza im nauczyciel. Zatem, rolą nauczyciela jest zainteresować uczniów i postawić przed nimi problem do rozwiązania. W ten sposób na drodze poznania wiedza nabywana przez uczniów będzie trwała.

Kim jest nauczyciel konstruktywista?

- Stawia on przed uczniami problem. Odchodzi od ścisłego planowania na rzecz praktycznego wykorzystania wiedzy. Nie bazuje on na motywacji zewnętrznej, w postaci kolejnych ocen wstawianych do dziennika za wykonane zadania i nie wierzy, że uczenie wymaga nauczania. Uczenie bowiem wymaga praktycznego zastosowania wiedzy w działaniu.
- Rozbudza on w uczniach naturalną ciekawość, a tym samym motywację wewnętrzną do zgłębiania wiedzy. Uczeń w procesie myślenia wytwarza własne myśli, a nauczyciel odkrywa jak jego uczeń myśli.
- Uczy kontekstowo, wprowadzając nowe treści, odwołuje się do już posiadanej przez uczniów wiedzy.
- Wybiera problem do rozwiązania przez uczniów- dobry problem aktywizuje całą klasową społeczność do pracy i działania. Następnie w czasie rozmowy na forum klasowym (mowa eksploracyjna) uczniowie konfrontują swoje ustalenia i uczą się wzajemnie.
- Staje się mentorem monitorującym postępy w nauce swoich uczniów. Gdy występują błędy, prowokuje on rozmowę nad ich zasadnością i wspólnie z uczniami wypracowuje pozytywne efekty.

Nauczyciel konstruktywista nie jest jedynym aktorem na scenie klasowej, który „włacza uczniom wiedzę do głów”. Nie jest nauczycielem behawiorystą, który najpierw wyjaśnia zagadnienie, a uczniowie zgodnie z modelem szkoły pruskiej je rozumieją, następnie utrwalają wiedzę, a w końcowym efekcie są już jej posiadaczami.

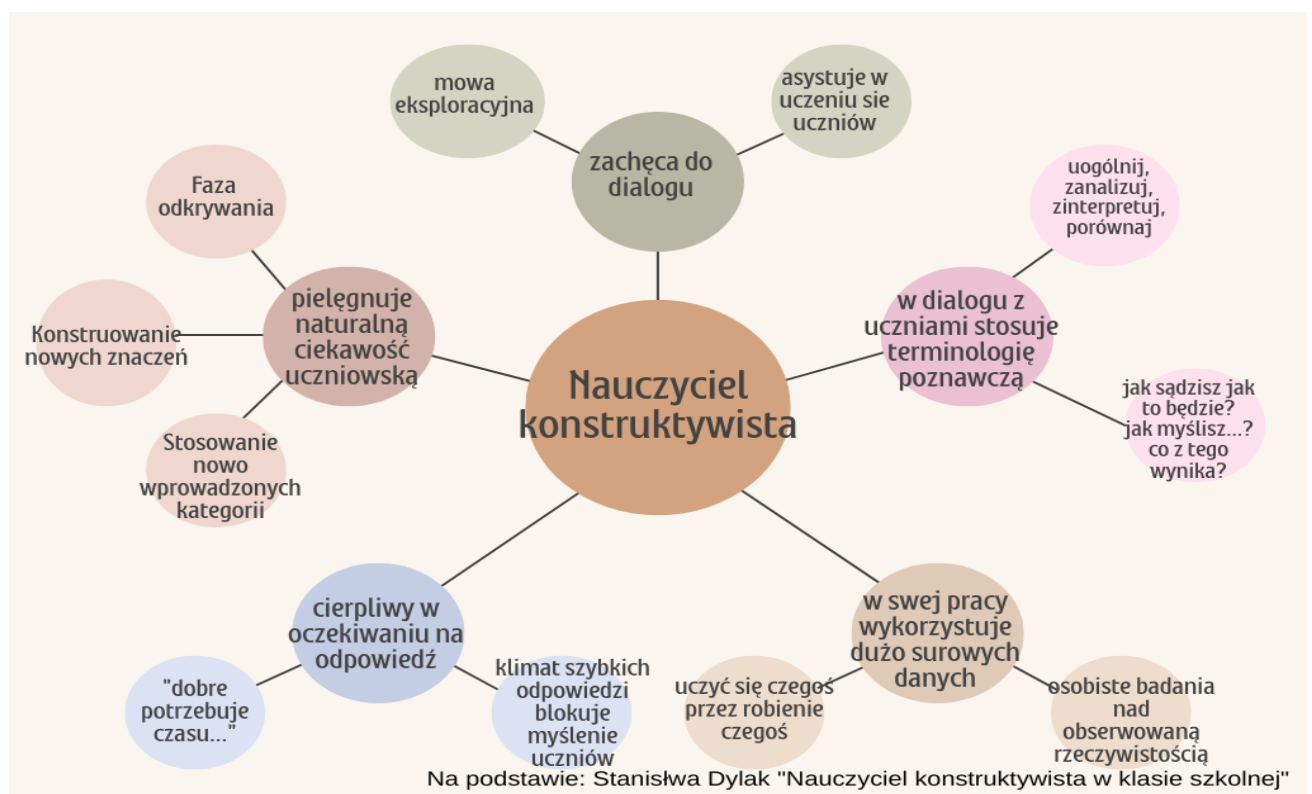
Jak elementy konstruktywizmu są wdrażane na moich lekcjach? Na pewno na zajęciach języka polskiego trudno o doświadczenia/eksperymenty (choć ostatnio, gdy czytałam z uczniami fragmenty „Zdążyć przed Panem Bogiem” Hanny Kral staraliśmy się sprawdzić jak wygląda 6g chleba), ale z łatwością można zaaranżować pracę w grupach i sprowokować dyskusję. Język polski to przedmiot, który opiera się na komunikacji.

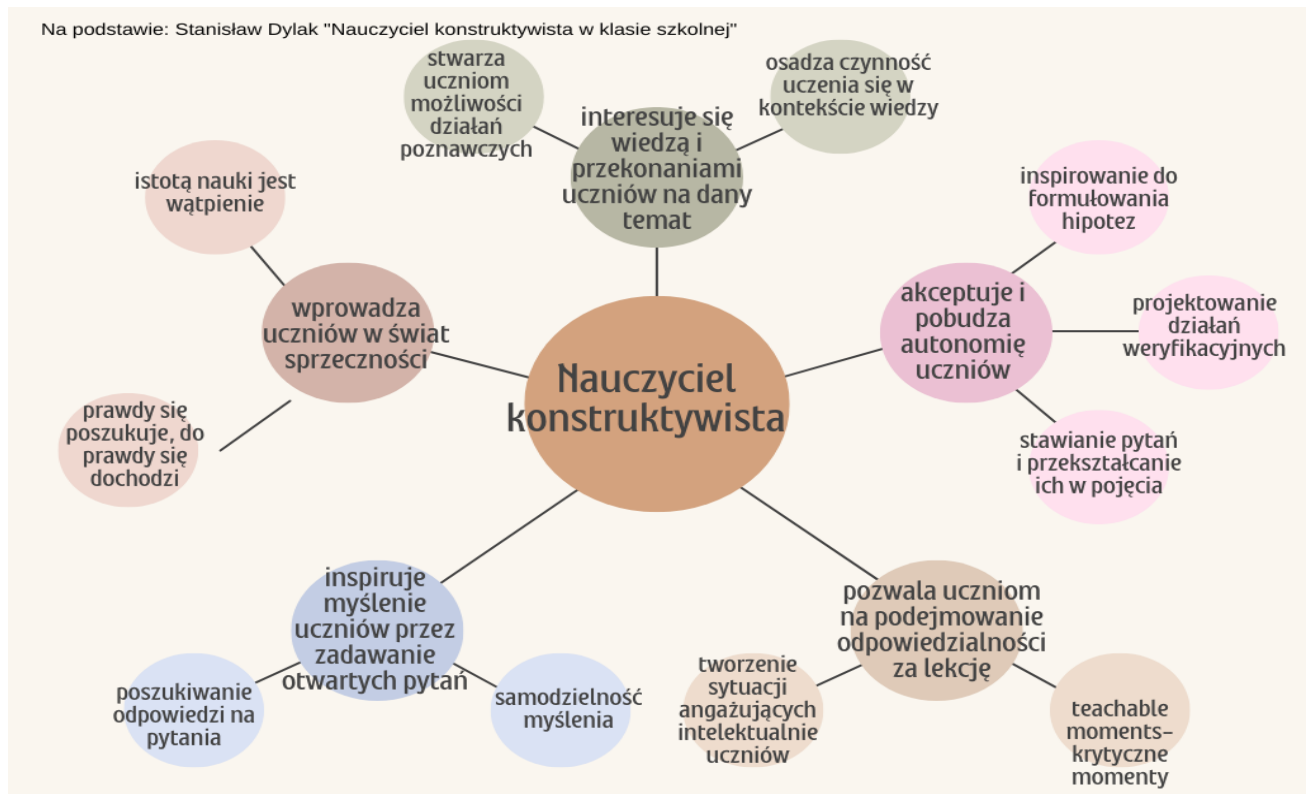
Oryginalne pomysły uczniów właściwie uargumentowane, liczne pytania, które otwierają rozmowę na forum klasy, powinny stanowić trzon modelowej lekcji w duchu konstruktywizmu. Często swoim uczniom polecam wykonanie kryteriów do lekcji, by potem zaprezentowali ustalenia na lekcji. Dzieli się wiedzą, do której dotarli samodzielnie i weryfikują poprawność wykonanych zadań.

Szczególnie ważne w świetle nowej podstawy programowej i wymagań egzaminacyjnych jest kontekstowe czytanie utworów, a lekcja konstruktywistyczna daje takie możliwości. Uczeń najpierw odwołuje się do posiadanej już wiedzy, a na niej buduje nowe, literackie doświadczenia.

Ponadczasowe jest krytyczne myślenie i indywidualizacja pracy, a ta filozofia uczenia sprawdza się znakomicie przy rozwijaniu potencjału uczniów.

Poniżej prezentuję najważniejsze działania, wykonywane przez nauczyciela konstruktywistę w codziennej pracy.

Wierzę, że każdy z nas jest nauczycielem konstruktystą i podejmuje wymienione przeze mnie czynności w swojej pracy. Zachęcam do refleksji na ten temat i dyskusji- chętnie odpowiem na wszelkie pytania, które zrodziły się podczas lektury tego tekstu.

Marlena Wojnar

doradca metodyczny LSCDN

Bibliografia:

- Stanisław Dylak, Nauczyciel konstruktysta w klasie szkolnej...
- <https://www.youtube.com/watch?v=6GcsA7UgBYo> dostęp 14.10.2022
- https://issuu.com/zcdn/docs/kalejdoskop_pdf_/s/12400921, dostęp 18.01.2023